

Zásada rychlosti by neměla převážít nad ostatními zásadami trestního řízení

eFocus

Zásada rychlosti trestního řízení je jednou ze základních zásad trestního řízení (§ 2 odst. 5 TR) ústavní úrovně (srov. čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod nebo čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně základních práv a svobod).

Základní zásady trestního řízení mají nepochybně svůj význam i v legislativní činnosti. V posledních letech mám takový neodbytný pocit, že zásada rychlosti řízení se stala spíše mantrou, kterou předkladatelé všemožných novel trestního řádu neustále opakují, aby našli podporu pro své legislativní experimenty. Co hůře, i legislativní návrhy z dílny Ministerstva spravedlnosti se hemží argumenty o (neustálé) potřebě zrychlit trestní řízení. Zářným příkladem je návrh poslední "akcelerační" novely trestního řádu. Obsahuje takové novinky, jako jsou možnosti: 1) policejního orgánu ukládat pořádkovou pokutou obhájci (mimochodem možnost, která byla zrušena v roce 1990), 2) náhradního doručení (i odsuzujícího) rozsudku obžalovanému, 3) pořádkové zajištění až na 48 hodin „neposlušných“ osob (nejen obviněného či svědků), 4) číst k důkazu úřední záznamy o podaných vysvětleních v širším rozsahu než dosud, 5) ukládat ochranná opatření trestním příkazem. Co na tom, že obdobné, resp. zčásti i shodné, návrhy se setkaly s nezastíraným odporem při projednávání v komisi pro trestní právo Legislativní rady vlády již v červenci 2013.

Nejde bohužel jen o legislativní pokusy. Jak nebezpečné je upřednostňování rychlosti řízení na úkor jiných základních zásad lze uvést na příkladu zkráceného přípravného řízení. Tento typ přípravného řízení (zavedený zák. č. [265/2001](#) Sb.) se měl týkat jen bagatelních věcí (trestné činy s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody nepřevyšující 3 léta) a jak uvádí i důvodová zpráva měl sloužit pouze k vyhledání (nikoliv provedení) důkazů za těch podmínek, že lze očekávat, že toto řízení bude v několikadenní lhůtě ukončeno (dva týdny ode dne, kdy policejní orgán obdržel trestní oznámení nebo jiný podnět k trestnímu stíhání s možností prodloužení o max. 10 dnů). Novela v roce 2008 (zák. č. [480/2008](#) Sb.) stanovila odlišný okamžik počátku běhu dvoutýdenní doby, a to na den, kdy policejní orgán sdělil podezřelému, že spáchání jakého skutku je podezřelý a jaký trestný čin je v tomto skutku spatřován. Důsledky této novely v praxi jsou obecně známé. Nezřídka docházelo k případům, kdy policejní orgán prověřoval měsíce (ale též roky) a až měl dostatečně shromážděné důkazy, čítající často několik šanonů podaných vysvětlení, znaleckých posudků a dalších důkazů, sdělil podezření a do 2 týdnů podal státnímu zástupci zprávu vyznívající v doporučení podat návrh na potrestání. Neformální charakter zkráceného přípravného řízení má závažné důsledky z hlediska práva na obhajobu. Úkony se ve zkráceném přípravném řízení provádí podle hlavy deváté trestního řádu (tj. postupem před zahájením trestního stíhání), tedy nikoliv kontradiktorně, bez vědomí osoby, proti níž trestní řízení směřuje, bez možnosti seznámit se se spisem a účelně se hájit. Stejná práva jako obviněný má podezřelý v podstatě až od okamžiku sdělení podezření. Další novela v roce 2011 (zák. č. [459/2011](#) Sb.) rozšířila použitelnost zkráceného přípravného řízení na všechny samosoudcovské věci. Zkrácené přípravné řízení se postupně stalo naprosto převažující formou přípravného řízení, např. v roce 2013 se vedlo proti 2/3 všech osob. Situace se změnila až v důsledku stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ČR (č. 10/2014 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní): „Zkrácené přípravné řízení se koná ve skutkově, právně a důkazně jednoduchých věcech.

Tomu by měla odpovídat i délka prověřování předcházejícího zkrácenému přípravnému řízení. Podmínky uvedené v ustanovení § 179a odst. 1 písm. b) TR, (...) zpravidla nebudou splněny, uplynula-li od počátku prověřování do sdělení podezření doba podstatně převyšující dva týdny.“

A jaká je vůbec realita s délkou trestního řízení? Průměrná délka trestního stíhání ode dne zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření činila v roce 2014 v průměru 226 dní a potvrzuje klesající trend (301 dní v roce 2009, 289 dní v roce 2010, 268 dní v roce 2011, 248 dní v roce 2012, 239 dní v roce 2013). Vezmeme-li v úvahu pouze řízení před soudem, pak průměrná délka trestního řízení taktéž klesá (v roce 2014 činila 168 dní, oproti např. roku 2009, kdy činila 213 dní.)

Jsem přesvědčen, že zásada rychlosti je jednou, nikoliv však jedinou základní zásadou. Nemůže být povyšována nad jiné zásady, zejména zásady práva na obhajobu či tzv. materiální pravdy. Nerad bych se dočkal redukce systému základních zásad na zásadu jedinou, o které jsem četl v médiích, a to na právo na spravedlivé odsouzení v přiměřené době. Další zrychlení trestního řízení je třeba hledat jinde, v organizačně-technických opatřeních, ke kterým jistě patří např. i zavedení elektronického spisu přístupného stranám řízení.

doc. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D.,
advokát

Názor byl publikován v rámci vydání EPRAVO.CZ Digital - listopad 2015.

Nové číslo EPRAVO.CZ Digital si můžete stáhnout **ZDARMA na App Store, Google Play a Windows Store**, a to přímo z Vašeho tabletu či chytrého telefonu. Pokud máte již aplikaci staženou, postačí si stáhnout pouze nové vydání. Využít můžete také webový archiv starších čísel na adrese

Další články:

- [Význam specializovaného vzdělávání v oblasti obchodního práva v době rostoucí regulatorní náročnosti podnikání](#)
- [Lukáš Vacek a Peter Perniš novými vedoucími advokáty Aegis Law](#)
- [endors staví advokacii na pozornosti již deset let. Výročí oslaví 10 událostmi pro klienty](#)
- [Mezinárodní advokátní kancelář bpv BRAUN PARTNERS slavila 20 let](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)
- [Partner BBH Tomáš Sedláček obdržel prestižní ocenění „Lawyer of the Year“ na IFLR Europe Awards 2026 v Londýně](#)
- [LEAGLE.ONE: Kdo pomůže dětem vybrat správnou cestu, když dnešní profese zítra nemusí existovat?](#)
- [Jindřich Fuka novým advokátem Aegis Law](#)
- [LEAGLE.ONE: Advokacie po nástupu AI: Kdo se přizpůsobí, získá náskok. Kdo ne, může zůstat pozadu](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)